

MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY DỊCH NÓI DÀNH CHO SINH VIÊN NĂM BA NGÀNH NGÔN NGỮ TRUNG QUỐC TRƯỜNG ĐH HẠ LONG

Nguyễn Tâm Hồng
Khoa ngoại ngữ, Đại học Hạ Long

Tóm tắt: Dịch nói là học phần học trong giai đoạn trung cao cấp khi sinh viên đã được trang bị kiến thức nền về từ vựng, ngữ pháp, văn hoá khá chắc chắn. Học phần này đóng vai trò khá quan trọng giúp người học rèn luyện kỹ năng phiên dịch hiện trường, giúp sinh viên rèn luyện khả năng xử lý thông tin nhanh và chính xác. Để người học tiếp thu, nắm bắt và nâng cao kỹ năng dịch nói đòi hỏi người dạy cần nghiên cứu, áp dụng các phương pháp giảng dạy linh hoạt, phù hợp với từng đối tượng người học.

Từ khoá: Phương pháp giảng dạy, dịch nói, sinh viên năm 3, Đại học Hạ Long.

TEACHING METHODS, INTERPRETING, THIRD-YEAR STUDENTS, HA LONG UNIVERSITY

Abstract: Interpreting is a course studied at the intermediate to advanced level when students have acquired a solid foundational knowledge of vocabulary, grammar, and culture. This course plays a significant role in helping learners develop field interpretation skills, enabling students to improve their ability to process information quickly and accurately. For learners to absorb, grasp, and enhance their interpreting skills, it is essential for instructors to research and apply flexible teaching methods that are suitable for each group of learners.

Keywords: teaching methods; interpreting; third-year students; Ha Long University.

Nhận bài: 15/03/2026

Phản biện: 16/04/2026

Duyệt đăng: 20/04/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong kỷ nguyên toàn cầu hóa hiện nay, sự phát triển nhanh chóng của quan hệ thương mại và văn hóa giữa Việt Nam và Trung Quốc đang đặt ra nhu cầu cấp thiết về việc đào tạo nguồn nhân lực có khả năng dịch nói chuyên nghiệp. Dịch nói không chỉ là một kỹ năng đơn thuần mà còn là cầu nối trong giao tiếp giữa các nền văn hóa khác nhau. Đối với sinh viên năm 3 trường Đại học Hạ Long, việc trang bị các kỹ năng dịch thuật và hiểu biết về văn hóa hai nước là vô cùng quan trọng, nhằm chuẩn bị cho họ bước vào thị trường lao động đầy tiềm năng nhưng cũng không kém phần thách thức.

Tuy nhiên, quá trình giảng dạy dịch nói hiện nay cũng đối mặt với nhiều khó khăn như thiếu phương pháp giảng dạy hiệu quả, nội dung giáo trình chưa thật sự phong phú, và việc thiếu sự hứng thú từ phía sinh viên. Do đó, bài viết này sẽ phân tích một số phương pháp giảng dạy dịch nói Trung - Việt, đồng thời đề xuất các biện pháp cải tiến nhằm nâng cao hiệu quả đào tạo cho sinh viên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Định nghĩa về dịch nói

Dịch nói được định nghĩa là quá trình chuyển đổi thông điệp từ ngôn ngữ này sang ngôn ngữ khác một cách nhanh chóng và chính xác trong

môi trường giao tiếp trực tiếp. Điểm khác biệt nổi bật giữa dịch nói và dịch viết chính là tính thời gian và ngữ cảnh. Dịch viết thường cho phép người dịch có nhiều thời gian để xem xét và chỉnh sửa bản dịch, trong khi đó, dịch nói đòi hỏi sự tương tác tức thì giữa người nói và người nghe.

Có nhiều lý thuyết về dịch và phiên dịch được phát triển. Lý thuyết về hội thoại của Grice nhấn mạnh tầm quan trọng của việc giữ gìn các nguyên tắc hợp tác trong giao tiếp, giúp diễn giả và thính giả hiểu rõ thông điệp mà họ muốn truyền tải. Hay lý thuyết giao tiếp của Bühler cho rằng ngôn ngữ không chỉ là phương tiện truyền tải ý tưởng, mà còn thể hiện các giá trị văn hóa và xã hội của người nói. Những lý thuyết này sẽ là nền tảng cho việc thiết kế phương pháp dạy dịch nói hiệu quả.

2.2. Đặc điểm sinh viên năm ba trường ĐH Hạ Long và nhu cầu của thị trường lao động trên địa bàn tỉnh

Sinh viên năm 3 tại trường ĐH Hạ Long thường đã có nền tảng ngôn ngữ nhất định, tuy nhiên, họ vẫn cần nâng cao khả năng giao tiếp và các kỹ năng dịch nói thực tiễn. Việc nắm vững ngữ âm, ngữ nghĩa và các từ vựng chuyên ngành là rất quan trọng để giúp sinh viên tự tin hơn khi thực hiện dịch nói. Nhu cầu về phiên dịch viên Trung - Việt ngày càng tăng cao, đặc biệt trong các lĩnh

vực thương mại, du lịch và ngoại giao. Theo báo cáo của các tổ chức nghiên cứu thị trường, việc mở rộng quan hệ kinh tế giữa Việt Nam và Trung Quốc đã tạo ra hàng triệu cơ hội việc làm cho các phiên dịch viên. Do đó, trường ĐH Hạ Long cần phải cập nhật và cải thiện chương trình đào tạo để đáp ứng nhu cầu này.

2.3. Một số phương pháp giảng dạy dịch nói

2.3.1. Mô phỏng tình huống thực tế

Mô phỏng tình huống thực tế là phương pháp dạy học thông qua việc tái hiện các tình huống giao tiếp mà sinh viên có thể gặp phải trong thực tế. Phương pháp này không chỉ giúp sinh viên rèn luyện kỹ năng dịch mà còn nâng cao khả năng phản ứng và xử lý tình huống dưới áp lực.

Giảng viên có thể tổ chức các buổi học theo dạng hội thảo, buổi đàm phán hoặc phiên họp, trong đó sinh viên sẽ đóng vai và thực hiện nhiệm vụ phiên dịch. Ví dụ, một tình huống đàm phán thương mại giữa hai bên Việt Nam và Trung Quốc có thể được thiết lập, trong đó sinh viên sẽ phải giao tiếp và phiên dịch thông tin giữa các nhân vật tham gia.

Sinh viên được rèn luyện khả năng giao tiếp trong môi trường thực tế, giúp họ tự tin hơn khi đối mặt với các tình huống tương tự trong công việc. Việc phải xử lý thông tin trong thời gian có hạn sẽ giúp sinh viên nâng cao khả năng suy nghĩ nhanh và logic. Sinh viên có thể cảm thấy hứng thú hơn khi tham gia vào các hoạt động có tính tương tác và thực tế.

2.3.2. Rèn luyện kỹ năng nghe và ghi chú

Kỹ năng nghe là một trong những yếu tố quan trọng để trở thành một phiên dịch viên thành công. Kỹ năng ghi chú giúp người dịch ghi lại thông tin quan trọng trong quá trình nghe, từ đó giúp quá trình dịch chính xác và suôn sẻ hơn.

Giảng viên có thể tổ chức các buổi học tập trung vào việc phát triển kỹ năng nghe. Các bài nghe có thể là đoạn hội thoại, bài nói chuyện, hoặc video từ các hội nghị thực tế. Sau đó, sinh viên cần thực hành ghi chú nhanh chóng, tập trung vào việc ghi lại các từ khóa và thông tin chính.

Sinh viên sẽ được làm quen với các giọng nói, ngữ điệu và từ vựng chuyên ngành, giúp họ tốc độ nắm bắt thông tin trong thực tế. Kỹ năng ghi chú sẽ giúp sinh viên lưu giữ thông tin một cách

hiệu quả, từ đó dễ dàng chuyển đổi sang ngôn ngữ khác khi cần thiết.

2.3.3. Hợp tác học tập

Học tập hợp tác là phương pháp dạy học trong đó sinh viên làm việc cùng nhau để giải quyết vấn đề, chia sẻ ý tưởng và học hỏi lẫn nhau. Phương pháp này giúp sinh viên phát triển kỹ năng làm việc nhóm cùng với những kỹ năng cá nhân. Giảng viên có thể chia sinh viên thành các nhóm nhỏ và giao cho họ các nhiệm vụ dịch khác nhau. Các nhóm có thể có các chủ đề khác nhau như văn hóa, kinh tế, hoặc chính trị. Sau khi hoàn thành, các nhóm sẽ trình bày kết quả và thảo luận về quá trình dịch. Học tập hợp tác giúp sinh viên rèn luyện kỹ năng giao tiếp, lắng nghe và giải quyết xung đột trong nhóm. Sinh viên có thể học hỏi từ lẫn nhau, từ đó mở rộng kiến thức và hiểu biết về ngôn ngữ và văn hóa. Việc thảo luận và bảo vệ ý kiến trong nhóm sẽ kích thích khả năng tư duy phản biện của sinh viên.

2.3.4. Sử dụng công nghệ trong giảng dạy

Công nghệ hiện đại đã trở thành một phần không thể thiếu trong giáo dục. Việc tích hợp công nghệ vào quá trình giảng dạy không chỉ làm phong phú nội dung học tập mà còn tạo ra nhiều công cụ hữu ích cho sinh viên. Giảng viên có thể sử dụng các nền tảng trực tuyến, ứng dụng và phần mềm dịch thuật để giúp sinh viên nâng cao kỹ năng. Ví dụ, việc sử dụng phần mềm như “Audacity” để ghi âm và chỉnh sửa các bài nói sẽ giúp sinh viên tự đánh giá kỹ năng nghe và dịch của mình. Sinh viên có thể truy cập vào nhiều nguồn tài liệu và công cụ học tập chỉ bằng một cú nhấp chuột.

Công nghệ cho phép sinh viên tự tìm kiếm thông tin, thực hành và cải thiện kỹ năng một cách độc lập.

Việc sử dụng công nghệ sẽ làm cho quá trình học tập trở nên thú vị và hấp dẫn hơn.

Việc ứng dụng công nghệ trong giảng dạy dịch nói là một yếu tố cần thiết để nâng cao hiệu quả học tập cho sinh viên. Tuy nhiên giảng viên cần thiết lập một lộ trình học tập cân bằng giữa việc sử dụng công nghệ và rèn luyện các kỹ năng truyền thống. Thông qua việc áp dụng linh hoạt các công cụ và tài nguyên công nghệ, sinh viên có cơ hội phát triển kỹ năng dịch nói một cách toàn diện và tự tin hơn khi bước vào thị trường lao động.

III. KẾT LUẬN

Giảng dạy dịch nói đóng vai trò quan trọng trong việc trang bị cho sinh viên các kỹ năng cần thiết để thành công trong nghề nghiệp tương lai. Những phương pháp giảng dạy như mô phỏng tình huống thực tế, rèn luyện kỹ năng nghe và ghi chú, học tập hợp tác, và ứng dụng công nghệ không chỉ giúp sinh viên phát triển khả năng phiên dịch mà còn nâng cao kỹ năng giao tiếp, tư duy phân biện và làm việc nhóm. Sự linh hoạt trong việc áp dụng

các phương pháp này sẽ tạo ra môi trường học tập phong phú và tương tác, giúp sinh viên tự tin hơn khi bước vào thị trường lao động. Để đạt được hiệu quả tối ưu, các giảng viên cần tiếp tục nghiên cứu và cập nhật các phương pháp giảng dạy mới, đồng thời tạo điều kiện cho sinh viên thực hành và áp dụng kiến thức vào thực tiễn. Chỉ khi đó, chúng ta mới có thể đào tạo ra những phiên dịch viên chất lượng, đáp ứng được yêu cầu và thách thức từ thị trường lao động ngày nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 李凌 (Li Ling), 《翻译的艺术与技巧》外语教学与研究出版社, 2018
赵玉辉 (Zhao Yuhui), 《口译理论与实践》, 北京出版社, 2020
王明辉 (Wang Minghui), 《跨文化交际与翻译》, 北京出版社, 2015
黄璐 (Huang Lu), 《中越翻译的特点与挑战》, 中国对外出版公司, 2019.